

Wim Andela monitoort in Friesland sinds 1994. Hij telt op een traject waar relatief veel adders zich laten waarnemen. Op de vraag hoe het komt dat de adder achteruit gaat was het onderstaande verslag zijn antwoord.

Monitoren van adders in zuidoost Friesland

Wim Andela

Vanaf 1994 monitor ik adders en levendbarende hagedissen op een heideterrein in zuidoost Friesland. Het nu volgende gaat alleen in op het voorkomen van de adder in het gebied. Het traject dat ik loop bestaat uit twee deelgebieden die door enkele tientallen meters bos van elkaar gescheiden zijn. In de tabel hieronder staan de resultaten:

jaar	ad. ♂♂	ad. ♀♀	ad + subad totaal	juv
1994	30	36	66	26
1995	35	40	75	9
1996	22	34	56	7
1997	12	34	46	18

Deze gegevens zijn verzameld tijdens zeven telrondes per jaar, waarbij de intensiteit van het zoeken steeds hetzelfde is geweest. Bovendien gebeurt het monitoren altijd op zeer gunstige waarnemingstijden, waarbij het er mijns inziens vooral om gaat dat het niet te warm en onbewolkt mag zijn.

Het is misschien nog te vroeg om al conclusies uit deze gegevens te trekken. Toch zijn er al enkele opmerkelijke trends uit af te leiden, namelijk:

1. Het aantal gevonden juvenielen is in 1994 en 1997 zeer hoog in vergelijking met de twee tussenliggende jaren.
2. Het aantal volwassen dieren daalt sterk, terwijl het aandeel vrouwtjes vrij constant blijft.
3. Het aantal mannelijke adders is sterk gedaald.

juvenielen

Over het hoge aantal juvenielen in 1994 en 1997 valt weinig te zeggen, daar er tijdens de telrondes aan het eind van het seizoen vaak veel juvenielen bij elkaar in de buurt liggen. Soms

enkele meters van elkaar vandaan. Dit zouden dus jongen van enkele vrouwtjes kunnen zijn.

mannelijke en vrouwtjes

Wat betreft de daling van het aantal volwassen dieren valt op dat de daling bijna geheel is toe te schrijven aan een afname van het aantal mannelijke dieren. De mannetjes zijn in het betreffende terrein vooral in het begin van het seizoen zeer gemakkelijk te benaderen. Dit in tegenstelling tot dieren in de vele andere terreinen die ik heb bezocht. Het is dus mogelijk dat deze dieren weggevangen of gedood worden. Hier heb ik tot nu toe echter geen enkele aanwijzing voor gehad.

In het tweede deelgebied van het traject heb ik tijdens de eerste tellingen van 1997 veel minder adders gezien dan in de voorgaande jaren, wat mij erg verbaasde. De route die ik altijd liep op het hoge terrein leverde weinig op zodat ik besloot eens een rondje over het lagere gedeelte te lopen. Dit gedeelte is zeer vochtig en er liggen grote pollen pijpestrootje midden in het water. Hier ontdekte ik de eerste keer één halfvolwassen vrouwtjesadder en de telling hierop volgend vier volwassen vrouwtjes, één halfvolwassen mannetje en één juveniel vrouwtje.

Hiermee wil ik aangeven dat, als men goed monitoort en een heleboel dieren 'mist' tijdens de telrondes, het heel goed mogelijk is dat deze dieren zich, al dan niet tijdelijk, naar een voor hun gunstigere plek verplaatst kunnen hebben. Het is dan ook zeker de moeite waard het gehele terrein zo nu en dan eens goed te inventariseren. Ik wens alle veldmedewerkers veel fijne uren in het veld tijdens de telrondes van 1998 en veel succes.

We bestempelen Wim Andela zijn advies (af en toe het hele terrein inventariseren) als De TIP van deze Nieuwsbrief.

In een praatje achteraf gingen we dieper in op het waarom van het verhuizen van de adders naar andere delen van het leefgebied. Wim Andela opperde dat de beschikbaarheid van prooien hierin een mogelijke rol speelt. Adders zijn muizeneters. 1997 was inderdaad een slecht muizenjaar. Aan de stand van roofvogels, die ook op muizen jagen is dat goed te merken geweest. Wim Andela vermoedt dat de adders, op zoek naar voedsel, naar lager gelegen terrein zijn getrokken. Daar huist niet hun voorkeurs voedsel maar zijn wel kikkers te verschalken.